

El canvi climàtic ja no és un problema

Pablo Cotarelo

Els resultats de la Cimera de París 2015 seran els mateixos que els de la de Copenhague 2009, pels mateixos motius que els provocaren. **Únicament si es modifiquen els motius, es podria obtenir un escenari esperançador.**

El canvi climàtic ja no és problema. Ha desaparegut. Pregona la dita popular moderna que el que no surt als mitjans de comunicació, no existeix. S'hauria d'afegir que els mitjans de comunicació han de ser de masses o majoritaris per crear aquesta realitat. Si fem cas a Manuel Castells quan argumenta que "en les societats contemporànies, la gent rep la informació i forma la seva opinió pública essencialment a través dels mitjans, sobretot de la televisió", podem concloure que "els mitjans de comunicació modelen la política". En els processos de comunicació política, a part de traslladar missatges, es creen i interpreten realitats socials subjectives. Amb això s'entén que qualsevol esdeveniment socio-polític sigui generador i interpretador d'una o altra realitat social en tant que els mass media tracten amb una o altra escala d'atenció una peça informativa.

La dinàmica mediàtica actual genera fenòmens difícils d'explicar. Per exemple: **en haver desaparegut el canvi climàtic de les pantalles i els titulars dels diaris, sembla que ja no sigui un problema. Però, és realment així? Ha deixat de ser un problema el canvi climàtic?**

Baixa l'interès mediàtic però no desapareix el problema

Crida l'atenció que els mitjans de comunicació que anunciaven l'Apocal·lipsi entre 2007 i 2009 per l'escalfament global ara marginen el tema (en el millor dels casos). Recordem que durant la Cimera de Copenhague, entre tres dels principals diaris de caràcter estatal (El País, El Mundo, ABC) van fer quasi 300 titulars en vint dies (Ekologistak Marxan, 2010: *La Cumbre de Copenhague en los medios de comunicación*). Ben al contrari, l'última Cimera celebrada a Lima el desembre de 2014 va passar notablement desapercibuda. I ningú recorda que entre una i altra es van realitzar les seves trobades anuals: Cancun, Durban, Doha i Varsòvia. **Davant d'aquesta apagada informativa, qualsevol hauria d'imaginar que el canvi climàtic és sota control.**

Res més lluny de la realitat. **Si gratem la superfície mediàtica trobem informació que no només suggereix sinó que afirma contundentment que la situació és negativa.** Veiem. Que el clima mundial pateix un desequilibri causat pels sistemes socioeconòmics és un fet sabut i contrastat des de fa anys. Es coneix perquè el IPCC (Panell Intergovernamental per al Canvi Climàtic, acrònim en anglès), organisme científic que depèn de Nacions Unides, va establir-ho així mateix amb extremada seguretat després d'innombrables investigacions al seu informe de 2001. En els posteriors informes no fan sinó que confirmar-ho pel fet d'aportar més solidesa a les proves. Per exemple, si repassem el seu últim informe (2013-2014) es pot llegir que "l'augment de temperatura al 2100 se situarà amb major probabilitat en 1,5-4,5 °C. **L'augment del nivell del mar des de mitjans del segle XIX ha estat major que la mitjana durant els dos mil·lennis anteriors... i a finals de segle el mar haurà augmentat el seu nivell 0'26-0'98 m.** La pèrdua de gel a Groenlandia s'ha multiplicat per 6 des de 1992-2001 a 2002-2011". Però en aquestes projeccions no s'acaben les males notícies: a la vista dels informes respecte l'evolució dels descobriments del IPCC, es pot concloure que les projeccions dels models de cada informe empitjoren la situació respecte les anteriors, i que posteriorment la realitat i les seves dades empíriques arriben a superar (a pitjor també) les projeccions.

Hores i hores de cimeres que acaben en un cop d'estat

Bé. Què tenim els ciutadans i ciutadanes del carrer per a enfrontant-nos a aquesta situació? Doncs tenim als representants dels nostres governs que, reunits anualment en Cimeres sota l'empar de l'ONU en l'anomenada Convenció Marc de Canvi Climàtic (CMNUCC), s'autoimposen el mandat de donar una solució globalment justa. D'allà va sortir el famós, alhora que insuficient, Protocol de Kioto (en vigor entre 2008 i 2012) i el compromís d'ampliar-lo en ambició i període abans del final de 2009 (Copenhaguen).

La indústria dels combustibles fòssils aleshores va redoblar els seus esforços per a fer fracassar l'esmentada cimera (a la qual per cert, assistiren més de cent caps d'estat i de govern), i per tot plegat pressionar en una doble direcció: **als governs mitjançant lobbies, i a l'opinió pública mitjançant el negacionisme**. Associacions empresarials, think tanks, suborns i compra de científics, portes giratòries... i quantitats ingents de diner procedent de les principals empreses energètiques per fer torçar el resultat de la trobada (vegeu [aquest web](#)). Resultat explícit: la dimissió de Ivo de Boer, secretari Executiu i màxim responsable de la CMNUCC, i un raquídic document en què s'acorda (per primera vegada sense consens) un llistat de reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle de caràcter voluntari i unilateral (molt allunyat del caràcter legalment vinculant) que implicaria un augment de la mundial de 3,5 +/- 0,7 °C (PIK, Potsdam Institute for Climate Impact Research, 2010: *Nach Kopenhagen: Neue Strategie zum Realisieren des 2°-Max Klimazieles*). Resultat implícit: **el poder econòmic doblega la voluntat i els interessos de la majoria de la població mundial cooptant els governs més poderosos i, donant així un cop mortal a l'esperança d'un procés democràtic per enfrontar globalment el canvi climàtic**. Copenhaguen suposa un punt d'inflexió a partir del qual el canvi climàtic salta de l'agenda política i desapareix dels mitjans de comunicació. **El canvi climàtic sembla que deixa d'existir el 2010.**

L'esforç de les actuals autoritats de la CMNUCC i la ONU per a fer aparèixer viu i útil el procés de negociació internacional ha estat, alhora, desgraciat i infructuós. A Lima 2014, l'última estació fins el moment, es van col·locar les fitxes de partida per a París 2015 en una casella fins i tot anterior a l'inici de Copenhaguen 2009 (i sis anys més tard). Abans d'abril de 2015 els països van enviar individualment els seus compromisos de reducció d'emissions voluntàries per tal que al novembre es s'avalués l'informe conjunt, inclosos aquests compromisos. **Aquests compromisos no són legalment vinculants. En perspectiva: el 2009 es partia amb el marc legal vigent vinculant i s'atenia a les necessitats de reducció d'emissions amb responsabilitats globals, però diferenciades, que estableixen els informes científics del IPCC. Acció conjunta, no individual.**

Desplaçament del camp de joc

A hores d'ara el procés climàtic es troba en la part més tova de la política internacional, sense continguts importants ni poder-los fer acomplir. **El camp de joc de la lluita contra el canvi climàtic s'ha desplaçat (una estratègia molt habitual del capital), confonent a no pocs ciutadans, que poden arribar a pensar que ja no existeix el problema**. La reducció de les futures emissions de gasos d'efecte hivernacle ara es juga en els camps de la fractura hidràulica i la conformació d'un mercat internacional del gas, en els Tractats de lliure comerç, com el TTIP (Tractat Transatlàntic de Comerç i Inversions, acrònim en anglès), en el Pla Juncker i la Energy Union, en la finançament de les infraestructures energètiques i el traspàs del risc inversor del sector privat al públic, en els moviments geopolítics que hi ha darrera de la baixada del preu del petroli, en l'ampliació de la frontera extractiva, i en la lluita per la democràcia i la sobirania dels pobles. **És en aquests camps on s'ha establert el poder dur, on ara es decideix el futur del climàtic mundial i on es juga la supervivència de gran part de la humanitat i de la civilització amb l'esperança de la democràcia**. Si algun dia el poder va estar sobre l'arena del

procés climàtic va ser al voltant del 2009; posteriorment és segur que es va mudar una vegada desactivat el seu potencial de transformació. Una de les característiques del poder real, l'econòmic, el que no atén a les normes de convivència ni als pactes socials locals o globals, és la llibertat de moviments i la capacitat per escollir el terreny de joc i imposar les regles, o trencar les alienes i crear-ne de seves. **És feina de les majories detectar en primer lloc on el poder es troba jugant, tancar-li els camins d'avanç a la desraó i generar els escenaris que donin resposta** a les necessitats populars, transcendint els esclavatges del deute, la propietat de la tecnologia i la repressió del sistema.

En aquest any 2015, on s'hi juguen tantes coses, no ens quedarà París com a última esperança. Desembre està a l'horitzó i abans hi ha moltes passes a donar en altres arenes diferents de la climàtica perquè, si tot va en sintonia amb els interessos de la majories, París sigui una conseqüència del camí recorregut. **Si s'aconsegueixen ignorar els cants de sirena de la fractura hidràulica a Europa i s'atura el mercat internacional del gas, si s'impedeix la signatura del TTIP, si s'assenyalen les inconsistències del Pla Juncker i s'apunta a la pèrdua de la soberania energètica que suposa l'Energy Union, si s'atura el finançament del Banc Mundial, del BEI (Banc Europeu d'Inversions) i del BERD (Banc Europeu de Reconstrucció i Desenvolupament) a projectes inútils fòssils, si s'avança en la sobirania dels pobles per decidir quanta i de quina manera desitgen utilitzar les seves energies en sintonia amb altres societats i l'entorn, aleshores i probablement només aleshores, s'estarà en condicions d'aconseguir l'escenari propici per establir un pla de repartiment just de reducció d'emissions necessària per a que el canvi climàtic deixi de ser un problema molt greu. I no només perquè desapareixi dels mitjans de comunicació.**